

ORADEA-MARE (N. VÁRAD)
14 maiu st. v.
26 maiu st. n.

Ese in fiecare duminică
Redacțiunea:
Strada principală 375 a.

Nr. 20. ANUL XXXI.
1895.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.
Pe $\frac{1}{4}$ de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei

Dr. Victor Mihályi de Apșa.

De când aceste rânduri vor ajunge în mâinile publicului nostru cititor, pe atunci la Blaș se va petrece o serbare care de acum atrage atențiunea, simpatia și bucuria națiunii întregi. Archidieceasa și cu ea toată provincia mitropolitană gr. c. română văduvită își va depune doliul și va întimpină cu lacrimi de fericire pe iubitul și mult doritul ei mire, merit de providința dumnezească a o conduce pe calea înaintării și pe când noul cap al bisericeii române gr. c. urcă scaunul arhiepiscopesc și mitropolitan; nu numai credincioșii sei, ci toți românii, putem dice toți ómenii de bine însoțesc cu aplause actul acesta solemn, căci densusul în adevăr este bărbatul doririlor, pe care toți din toate părțile îl stiméză, a cărui alegere și numire a respuns la o dorință generală.

Din începutul carierei sale bisericesci-naționale și pân' acum, In. Pr. Ssa dr. Victor Mihályi de Apșa, noul arhiepiscop și mitropolit din Blaș, prin atitudinea sa corectă de preot și episcop român, ș-a creat titluri neperitoare la stima ce-l impresură de pretotindene. Iată cauza, pentru care instalațiunea sa, care se va îndeplină mâne duminică la 14/26 maiu în Blaș, este pentru noi românii o adevărată serbătoare națională, o și care ne face să uităm câteva momente toate necasurile vieții și luptelor noastre, o și ce ni-a

dat-o Dumnezeu ca să ne bucuruăm și să ne veselim într'ênsa.

Din mijlocul serbării noastre naționale, neputând să lipsescă nici „Familia“, venim s'aducem și noi tributul devotamentului datorit, punând în fruntea foii noastre un portret nou al demnului arhiepiscop, de la care biserica și națiunea română, în noul și importantul seu post, așteptă atât de mult și despre care, pe

temeiul trecutului seu, sântem în drept a crede că va și realisă toate speranțele noastre.

Dr. Victor Mihályi de Apșa se trage din una din cele mai distinse familii române din Maramureș, care a dat națiunii și patriei mulți fii devotați și care în timpul mai nou ocupă primul loc printre românii din părțile acele.

S'a născut la 19 maiu 1841, în comuna Iod, în Maramureș. Părintele seu, Gavril, a ocupat diverse funcțiuni în comitat; în urmă a fost vice-comite, mai apoi deputat la dietă și a murit ca membru al Curții de cassatie din Budapeșta, după ce a resimțit bucuria părintescă d'a-și vedé fiul episcop la Lugoș. Mamă-sa, Iulia n. Man, a fost asemenea din o familie română fruntașă de acolo; fiind tată-sau (Vasile Man) prim vice-comite în fosta patrie a lui Dragoș. Ea a trăit și mai mult decât soțul ei și astfel timp mai îndelung s'a putut bucură vē

DR. VICTOR MIHÁLYI DE APȘA.

đend inalta distincțiune a flului seu mult iubit.

Tinerul Victor a fost trimis de timpuriu la școlă. Studiile gimnasiale le-a început la Sighetul-Marmației, le-a continuat in Oradea-mare, Tërnavia și le-a terminat in Cașovia, unde a depus examenul de maturitate.

Dedicându-se vocațiunii preoțești, fu trimis la Roma, unde petrecu șese ani: doi ca alumn al colegiului gr. c. de la Sfântul Atanasiu in cursul de filosofie și patru de teologie in colegiul de Propaganda Fide, după care luă doctoratul in teologie la anul 1863 și la 8 novembre acelaș an fu sfințit de preot in biserica grecescă din Roma, inchinată sfântului Atanasiu.

In anul următor 1864, întorcându-se acasă, in diecesa Gherlei, căreia aparține și Marămureșul, episcopul de atunci dr. Ioan Vancea l'a numit numai decât prefect de studii, mai apoi și profesor de istoria bisericească și dreptul canonic in seminariul teologic de acolo. Cinci ani petrecu densus in acesta calitate, indeplinindu-și postul cu zel. In anul 1869 Vancea, trecend ca arhiepiscop și mitropolit la Blaș, a dus cu sine și pe tinerul dr. Victor Mihályi in calitate de secretar mitropolitan, apoi il numi asesor consistorial, asesor la forul matrimonial de a doua instanță, notar la esactoretul diecesan și in urmă protopop onorar, drept recunoșcință a activității sale neobosite in toate funcțiunile ce ocupase.

Aceste innaintări grabnice au fost încoronate prin numirea sa, la 25 novembre 1874, in scaunul vacant de episcop al diecesei Lugoșului. In luna lui decembre, acelaș an, Papa Piu al IX-lea il preconisă; iar mitropolitul Vancea il consacra intru episcop la 14 februarie 1875, in catedrala din Blaș.

Tinera diecesă a Lugoșului primi cu cea mai mare bucurie acesta denumire. Instalarea se ținu la 7 martie 1875. Cu ziua aceea deodată începū o nouă epocă in istoria numitei diecese, cea mai săracă dintre toate diecesele gr. c. române. Activitatea, stăruința și zelul de model ce-a desvoltat noul cap al ei, a transformat-o cu totul, intocmindu-o de jos și până sus, incât astăzi in ceea ce privește organizațiunea internă, este egală surorilor diecese mai vechi și mai bogate.

In scaunul episcopesc din Lugoș, prin corectitudinea sa in guvernarea diecesei, prin zelul și devotamentul seu apostolic, prin atitudinea sa corect-românească, tinerul dignitar bisericesc ș-a câștigat stima, iubirea și respectul tuturor, de care scriitorul acestor rânduri a avut delicioșa și neuitata ocaziune a se convinge pe timpul ultimei adunări generale a societății pentru fond de teatru român, ținută la Lugoș.

Pentru aceste merite neperitoare in istoria diecesei Lugoșului și tocmai atât de valorose din punctul de vedere al culturii noastre naționale, Papa Leon al XIII-lea l'a numit prelat domestic, asistent la tronul pontifical și conte roman.

Murind arhiepiscopul și mitropolitul Vancea, in véra anului 1892, sinodul electoral ținut la 16 aprilie 1893 in Blaș, a candidat la locul prim pentru scaunul mitropolitan pe episcopul dr. Victor Mihályi al Lugoșului și tot astfel s'a propus Majestății Sale pentru ințarire și denumire.

A trecut inse mai bine de un an și jumătate, până când — grație intrigelor șovinismului — s'a putut realisa dorința obștei românești. Denumirea a urmat la 9 novembre 1894; nou-numitul a depus jurământul de de fidelitate Majestății Sale in 7 februarie an. c., iar

Papa Leon XIII l'a preconisat in consistoriul secret de la 18 martie an. c.

Acum dară nu mai urmază, decât instalarea, care se va face mâne duminică la 14/26 maiu in Blaș, cu pompă mare, in presința a mii de români și cu urările de fericire ale tuturor căți n'au putut luá parte.

Din incidentul acestei serbări reproducem in nr. de acum al foi noastre și portretul mamei In. Pr. SSale.

Ilustra matronă Iulia Mihályi n. Man, născută la 1813, a avut fericirea d'a-și vedé fiul episcop, dar n'a ajuns să se pótă bucurá și de serbarea de mâne, căci a incetat din viață la 1881.

Fie ca ziua de mâne nu numai să inaugureze inceputul unei noue conduceri in archidieceasa Blașului și in provincia mitropolitană gr. c. română; dar tot odată să devină ȓiorile ce au să verse lumină binefăcătoare asupra culturii naționale a tuturor românilor!

Me 'ntreb . . .

Me 'ntreb că cum mi s'a umplut
Tot sufletul de tine,
Când dór odată te-am vedut,
Străine.

Și sufer, ah și-am suferit
Atâta dor și jale,
Când dór odată te-am zărit
In cale.

Și nici o vorbă nu mi-ai spus
Că-i mai veni, sgărcite:
Și mult nepăsător te-ai dus,
Iubite

Tu nici un drept nu mi-ai lăsat
Să me gândesc la tine;
Me 'ntreb dar ce m'a fermecat
Pe mine?

Și astfel, când me osindesc,
Ființă adorată,
Prin ceta vremii mai zăresc
De-odată:

Un dulce zimbet, ce-am cetit
Pe fața ta senină;
Veți dragă-i zimbetu-ți răpit
De vină.

Și singură, când suferind
Me ved, me 'necă plânsul,
Căci n'am privit și eu zimbind
La densus.

ELENA DIN ARDEAL.

Nu prețuiești averea decât după ce ai fost sărac;
nu prețuiești sănătatea decât după ce ai fost bolnav.

Vrei să fii mulțămīt un moment? Resbună-ți. Vrei să fii fericit multă vreme? Iértă.

Schite din Italia.

III.

Torino.

Orașul Turin a fost fondat de taurini, de origine Liguri, între Po și Dora Riparia, și l-au numit Taurasia. Iuliu Cesar a așezat aici colonia numită: Colonia Iuliana, care mai târziu s'a numit: Augusta Taurinorum. Hanibal a derimat de tot Turinul, dar de nou s'a ridicat din cenușe, și în evul de mijloc a fost capitala ducatului Piemont; mai târziu a devenit orașul de frunte al principatului dominat de familia Savoia. În decursul timpului s'a ridicat la oraș de reședință a regelui (1859—1865.) Ați având 230.000 locuitori, e unul dintre cele mai frumoase și mai regulate orașe în întreaga Italia.

Sosind în gara gigantică, am văzut o mulțime imensă de popor, din mijlocul căreia scăpând numai cu greu am putut ajunge până la otelul Feder, unde am petrecut 3 zile. Turinul e un oraș foarte frumos, are străde regulate și bine arangiate, edificie în parte mare sunt provădute cu foișore așa, că poți umbla străde de-alungul tot sub foișorele acoperite, susținute de colonne. Piazza Castello e una dintre cele mai frumoase și mai mari piețe. M'a surprins foarte intrând în prăvălii, că aici toți artiștii au preț fics așa, că tocmeala e eschisă, ai eugetă că nu ești în Italia, unde în toate celelalte orașe nu e consult a tîrgui nimic fără tocmeală.

În ziua următoare dimineața la 4 ore am văzut din ferestra otelului o înmormântare pompasă, de aici am dedus, că în Turin înmormântările se fac dimineața, în zori de ziua. Datina această eră și la romani, dar numai pentru plebei, căci pe patricienii morți îi duceau ziua în for, unde asupra coșciugului se ținea „laudatio funebris“. Conductul funebral formă două rënduri lungi, purtând fiecare persoană în mână câte o lumină mare de cêră; în mijloc, între cele 2 rënduri mergea carul funebral, preotul și rudele repausatului, și cu toții intonau cânturi funebreale.

În restimpul cât am petrecut aici, am privit mai cu de-adinsul următoarele însemnătăți:

Biserica catedrală, unde am ascultat și S. liturgie. Aici în dîrêtrul altarului se află capela regală, cu un altar maiestatic de aur, de-asupra o cupolă colosală de marmoră, în giur mai multe statue, cari represintă membrii dinastiei de Savoia. În legătură cu capela se ridică palatul regal. Interiorul palatului e atât de feerie, atât de maiestatic, de eugeti că ești în un palat al ținelor din povești. Am trecut prin sala de tron, prin sala de consiliu, galeria de icône a dinastiei de Savoia, refector, sala de dans, dormitor și prin departamentele reginei. Tote cele ce am văzut aici, străluciau de bogăția lustrului pompos. Nu me incere, pentru că nici n'aș fi în stare, a le descrie.

În vecinătatea palatului regal se află așa numita „Sala d'armi“. Aici veți espuse o mulțime de ornamente, arme și costume de ale cavalerilor din evul mediu. Tote sunt de admirat și mai ales din punct de vedere istoric și archeologic.

De aici am mers în „Museo civico“. A cercetă musee în orașele mari, pentru călător e un lucru ostentitor, pentru că a contempla tot ce-ți stă înainte în timp scurt e ceva aproape imposibil, dar pofta de a vedea și a experia cât mai mult, nu te lasă, că de și

pe timp scurt, dar totuș ai dori să vezi tot ce poți. În muzeul acesta am petrecut mai mult în galeria de icône, unde am stat uimit, privind atâtea obiecte de artă, tôte cap d'operă a pictorilor de renume. Între cele multe icône mi-a atras atențiunea mai pe lung una, ce representă o mamă cu băiatul mititel în brațe. O liniște idilică, o dragoste profundă, care culminează în espresiunea poziției băiatului, ce apare de o ilaritate adevărat naturală copilărească. Aceste am observat pe chipul acesta al lui Giovanni Bellius, membrul școlii din Italia de sus. Am mai dat peste o frumoasă colecțiune preistorică și o carte bisericăscă din secolul al 15, în preț de 100.000 lire.

„Museo medioevale“. Întreg edificiul muzeului e un castel original așa, precum erau castelele evului mediu, cari contrastau atacurilor și luptelor ce atunci erau la ordinea zilei. De loc la intrare, dai peste câteva instrumente generale, cu cari se făcea în evul mediu bombardarea. Un astfel de instrument e asemenea unui car mare, cu o rudă lungă și grosă, în capetul rudei e așezată o cavitate în formă de albie rotundă, în care se punea bolovanul; ruda, care se putea purta în sus și în jos, avea o cîrdă grosă elastică, apăsată în jos cu bolovanul se dilată cîrda; iar lăsată liberă, aruncă bolovanul cu o putere irezistibilă. Străbătînd în lăuntru dai peste odăi, capele, salone de a cavalerilor timpului de atunci; în odăi tot felul de mobile și instrumente întocmite fiecare la locul seu așa, că te transportă în un timp, în care au trăit omienii cari s'au servit de tôte aceste. Nu odată mi s'a oprit privirea spre o colină verde din apropierea orașului; de asupra căreia vedeam o biserică frumoasă. Când doria să merg cătră colină ajungînd în apropierea podului de pe fluviul Po, ce conducea în direcțiunea proiectată, îmi stă înainte un compatriot cu o față desperată, care după ce și-a exprimat bucuria, că acum odată a aflat un om cu care se pôte înțelege, îmi povestește perplexitatea în care eră, că adevărat nu-ș află otelul, unde-l așteptă soția, ba tot mai mult, nu știe nici numele otelului, și me rîgă să-l conduc se u decă nu-l voi și conduce, să-i dau măcar sfat, că ce ar avé de făcut. „Omul meu și al lui Dumnezeu — îi replicai — și eu sînt aici tocmai așa străin ca dta, apoi afară de otelul unde sînt, nici nu cunosc altul“. Ce eră de făcut, că de omul meu nu puteam scăpa cu una cu două. Me adresez la un fratello italiano, să-mi înșire câteva otele, căci aușind el pomenirea mai multor otele pôte iș va revocă în memorie otelul, unde a descins. Și nu m'am înșelat, căci pomenind fratello otelul „Pozzo“, aud un strigăt de bucurie: — Stăi omule, nici o vorbă mai departe, acesta e otelul meu; dar acum îmi spune, că unde se află și me condú până acolo“ . . . Am rugat pe fratello să-l conducă și numai după aceea m'am putut despărți de el, — și dîră pentru totdeauna.

Continuându-mi apoi drumul intenționat, am ajuns la pôlele colinei, unde am aflat că se numește: „Monte capucino“. Aici cu fonculare (un fel de tren de munte) am urcat colina, unde am dat de biserică și claustrul capucinelor. Căutînd în giur de mine, puteam dice cu poetul Bolintinean:

„Me urcai pe cîstă. La pîrtă stătu
Și o mănăstire în curte vețui.

Domniă într'aceste monumente sfinte,
O tăcere-adăncă, ca cea de morminte.

Spre aceste locuri am înaintat,
Și într'o capelă apoi am intrat;

Auđii d'odată orga plângetóre,
Intonând armonii dulci și rugátóre.

În biserică am ascultat rugăciunile recitative ale călugărilor, cari după datina italiană exprimă limba lui Cicero cu o accentuare și innoiare a cuvintelor, diferită de ceea ce se 'nvătă în școlile noastre. Eșind din biserică, un călugăr m'a condus în muzeu, unde mai ales departamentul ornitologic, botanic și cel geologic sunt arangiate admirabil de frumos și bogat. M'a condus apoi și în unele părți ale claustrului, unde de-a rëndul am putut vedé odăile simple și curate ale călugărilor capucini; unii dintre ei se deprindeau cu maiestrie, alții, fiind séra la 7 ore, se rugau. Despre aceștia cu drept cuvânt putem dice cu ăicătórea: „ora et labora“. În o celulă erau 3 călugări voioși și sănătoși, cari mâncau la mész lor frugală, pe care se află pâne, ridiche, caș și o bocală cu vin. Signorele conducător m'a petrecut apoi până la póla muntelui, unde numai după ce i-am promis, că cu altă ocașione umblând prin Torino le voi fi óspe, ne-am despărțit.

În ăiua următóre făcënd preumblare prin oraș, am vėđut mai

multe statue, dintre cari mai imosantă și mai frumosă e ceea a lui Cavour. Italia reprezentată prin o femeie ce ingenunche, tinde lui Cavour coróna meritelor cetățenești, pe care o ridică cătră sine, iar în mână stângă are o chartă cu inscripțiunea: „Liberia chiesa in libero stato“. Statua e opera lui Dupré. La basă niște figuri asemenea din marmoră de Carrara reprezintă: independința, politica, dreptatea și datoriile cetățenești.

Am mai stat câteva momente și înainte monu-

mentului zidit din pietri colosale de stânci aduse din tunelul Mont-Cenis, cu ocașionea când s'a făcut tunelul. Inginerii Grastone și de Grandes, cari au implinit și dus în deplinire tunelul pomenit, au ridicat și monumentul acesta. Precum tóte întreprinderile urieșe, așa și acesta și-a avut jertfele sale, care jertfe sunt eternisate așa, că din vârful monumentului cad în jos 2 figuri ce represintă lucrășii cari au murit în decursul muncei.

Dimpreună cu soțul meu de călătorie dr. G. Mureșan am visitat și spitalul cel mai mare din Turin, numit: „Ospedale maggiore“. În spitalul acesta colosal zăceau vre-o 300 bolnavi. Grigitorii lor erau călugărițe, tot la 20—30 pași eră câte un altar, unde ele recitau rugăciunile fiește-care împreună cu bolnavii ce-i avea în grupa sa. Am vėđut și un departament cu vre-o sută de băiați mici, dintre cari unii se amusesau cu tot felul de jucării, alții cântau și vorbiau după limba și dispoșia lor. Ordine, curățenie de admirat și pază esemplară am vėđut aici. Directorul farmaciei, un om omplesant, ne-a condus prin farmacia din parter, care avea mai multe laboratóre grandioșe pentru pregătirea medicinelor.

Timpul cât l'am petrecut

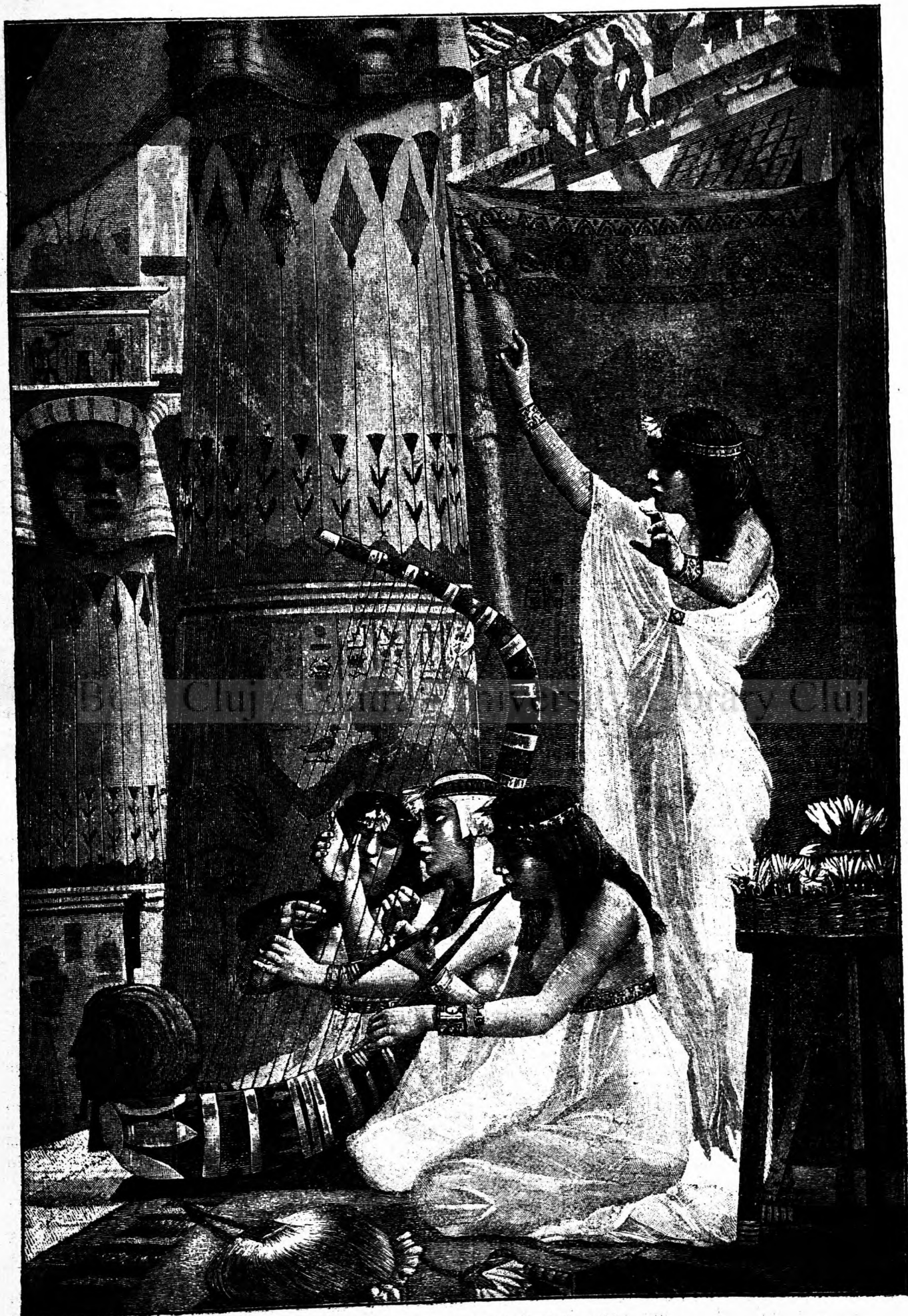
în Turin a trecut așa de repede, de nu mi-am putut implini datoria de a cercetă cutare școlă medie; n'am putut face acesta inse și din motivul că, chiar atunci nu se țineau prelegeri; am cercetat inse un convict (internat) așa numit: „Convitto nazionale Umberto I“.

Înainte de ce m'aș ocupă de cele vėđute și esperiate în convict, voi să amintesc că în statele europene, după Francia, în Italia sunt cele mai multe convicte, așa că mai pe lângă fiecare școlă medie se află câte unul. Școli medie (gimnasii și reale) sunt în Italia 1570

IULIA MIHÁLYI N. MAN.

Mama In. Pr. SSale mitropolitului Mihályi.

Musică biserică în Egiptul-vechi.

cu 92.000 studenți, iar convicte sînt 870 cu 49.000 alumni. Precum arată numerii, convictele în Italia sînt atît de cercetate, cã cea mai mare parte a tinerilor se crește aici. În Italia, mai ales familiile nobile și mai cu dare de mână pe întrecute își dau pruncii pentru creștere în internate, unde se împărțesc de o educație mai rațională și cu mai puține cheltuieli. Convictele italiene sînt de diverse caractere, astfel sînt: naționale, de stat, fundaționale, episcopale, comunale și particulare. Cei din țară, cari au înființat aici internate, au fost iesuiții. Ei au știut bine, cã tineretul numai așa pöte fi educat în spirit religios, și numai așa se pöte însufieți pentru ideile și principiile lor, decã-l vor adunã la un loc, unde sã-l pötã avé totdeauna sub imediatã conducere și inspecțiune. Au știut mai departe, cã tineretul numai așa se obișnușce cu ordinea, regula și curățenia, decã-l vor avé continuu înaintea ochilor; și tot numai așa-l vor puté face sã înconjore ocasiunile, ce due la escese și transgresiuni nepermise, decã-l vor grigi și păzi cum își grigeșce grădinarul mlădițele sale. Asta au știut-o și prevédut-o, și în interesul omenimei au și dus-o în deplinire iesuiții încã în secolul al 16-le, și intențiunea acésta salutarã a lor au adoptat-o numai decãt și alte orduri călugărești, cari se ocupau cu educațiunea, mai târziu apoi s'a interesat și statul de creșterea tineretului în convicte.

Cercetând convictul acesta, unde erau 160 tineri, din cele védute și esperiate aici, m'am convins, cã este primul între convictele naționale. L'a întemeiat Carol Alberto în anul 1849. Edificiul în sine, din punct de vedere al arhitecturii, e imponent. În salonul convictului, care e arangiat frumos, se aflã într'altele statua de bronz a regelui Umberto, dupã a cãrui nume s'a și numit institutul. Organizarea e militarã, dar pe lângã educațiunea militarã, alumnii se instruézã în musicã, cãnt și scrimã, apoi se mai deprind în declamațiune și în predare de piese teatrale. Töte aceste dau tãrie și nobilitézã intelectul, dar sufletul cu care trãeșce omul cu ce li se nutreșce? cu invétarea religiunii și cu rugãciuni; despre asta inse fôrte puțin, séu pot dice, cã mai nimic nu se ingrigesc. Sub conducerea unui superior am cercetat refectorul, salele de invétãmént, dormitórele, sala de gimnasticã și arena pentru eserecțiile militare, care se fac sub conducerea unui militar locotenent. Arangiamentul în töte departamentele e atît de potrivit și atît de confort, încãt cu drept cuvënt se pöte numi luxuos.

De cãtrã 'n sérã m'am pus la odihnã în chioscul cafenelei numitã: „Café Romano“. În mijloc erã o scenã teatralã improvizatã, care peste ñi nu o veði, de örã-ce îndatã dupã ce se terminã reprezentațiunea, se transportézã. Lângã un bichiere de bira (pocal de bere), pentru care am plãtit 80 centesimi, m'am amusat privind cum cãntã primadona, cum strigã eroul și cum suspinã amoresatul, interpretãndu-și flecare rolul seu. Berea și ori-ce altã beuturã și mãncare erau cam scumpe, dar trebuie sã te mulțumesci, de örã-ce te aflî în teatru fãrã tacsã.

Cãt timp am petrecut în Italia, nici odatã nu m'am cãit în contra vîptului, ceea ce de la mulți cãlători am auzit; unuia nu-i place mãncarea gãtitã cu unt, altuia nu-i place supã, iar al treilea cercã sã capete mãncãri pregãtite cu unsöre etc. Eu le-am primit töte așa cum mi le-a dat, sciind cã ori-ce cãințã ar fi zãdarnicã. Îmi iau voie a aminti pe scurt și un „menu“ italian, care se pöte împãrți în trei părți: ca introducere îți aduce: sardinie, salamã, unt, bureți în oțet șcl.

Urmézã apoi supã, care totdeauna se gãteșce repede la comandã, și constã din apã, caș, urez, verdețuri și ceva pãstãioșe, și de epilog încã vre-o 5—6 plese, din cari trei șciam cã ce sînt, alte trei imi erau necunoscute. Decã ai mãncat de 2—3 ori într'un loc, și decã spuni, cã mai mult nu vini avënd de a cãlători mai departe, atunci otelierul de adio îți aduce atãtea feluri de mãncãri, încãt ar fi de ajuns și pentru un ospet, numai ca sã șcie, cã te departi mulțumit.

TEODOR BULC.

Rondel.

Sub cer de söre poleit
Sclipeșce holda 'ngãlbenitã,
Din sbor o barzã ostenitã
Pe turla négrã s'a oprit.

Pe drumul poștei prãfuit
Visézã salcia 'nfloritã.
Sub cer de söre poleit
Sclipeșce holda 'ngãlbenitã.

Iar vëntul serii 'mbãlsãmit
În góna lui nestãvilitã
Aplécã iérba necositã
Ce tremurã nedeșlușit

Sub cer de söre poleit.

CINCINAT PAVELESCU

Școla cu noroc.

(Novelã din popor.)

(Urmare.)

Boarul se uitã lung la dënsul, apoi dice: — Mëi Cuțã! alege vitele lui Bucurel și-i le-ți duce acasã tu și Truța, cumnatu-teu.

— Da cum le-om duce? — întrebã Cuțã neliniștit — cum le-om trece peste apã . . . peste Moldova, cã veði cã plouã, par cã s'au desfãcut nourii . . .

Moldova, ea izvöreșce în fundul munților bucovineni, trece pe lângã mai multe sate: pe lângã Bréza, Fundul-Moldovei, Pojorita, pe lângã tãrgul Cãmpulung, o taie în jos pe lângã Vamã, Frasinii, Bucsoia, Gura-humorului, apoi printre satele Capulcodrului și Capul-cãmpului. Are în revãrsarea ei mai departe de-a stãnga sãtișórele Braescii și Baieșescii, iarã pe partea dréptã într'o depãrtare mai mare Valea-sécã și trece la Cornuluncii în Romãnia. Ea-i grozav de repede și numai ceva decã plouã, creșce, iészã din albia ei și se revãrsã în depãrtãri mari, fiind cã în ea se scurg töte șiróiele și pãrãuțele munților, cari-s o mulțime în drépta și în stãnga.

— Sã ve gãtiți de drum — dice boarul aședat — sã duceți vitele acasã; ați auzit ori ba?

— Bine — îi întorse Cuțã, începënd dimpreunã cu Truța a alege vitele; da când ne-om porni, sã șcim.

— Mãne pãnã 'n diuã. Alegeți șese-đeci și trei la numër: boi, vaci, juncani, viței și cu „hãi“ și „nea“ sã le duceți.

Peste nópte ploase ca din cofă, intocmai cum o disese boarul. Apa Moldovei eră minune de mare.

— Cum om trece, mēi Cuță — ȕice Bucurel ingrijit și ud până la piele — iacă am ajuns la apă și vai cât e de turbată, spumósă, turbure... par că necuratul jócă in ea... Dómne iértă-me...

— Nu șciu nici eu — răspunde el scărpinându-se in cap de necas — malul celalalt mai că nici nu se vede!

— Aici e mórtea nóstră — i dá Truță vėnet de frică ca porumbrelele — și pe lângă aceea, eu nu șciu a inotá, de aceea de ape mari me feresc, cât pot. Ele imi sapă pământul de sub picioarele slăbite ș-atunci is gata... vai, is gata...

Dară de ceea parte se vedeau niște ómeni.

— Veniți — strigă Bucurel cât il luá gura — veniți, de ni-ți ajută... să trecem...

El li mai face și cu mâna: haideți incó, haideți...

— Dă-ne doue coróne și ne-om duce — răspund ei cu glas de dincolo, ca să se audă dincóce...

— Da nu-i prea mult — grăi Bucurel, cuprins de neastěmpěr, de frica unei nenorociri nehotăríte — el singur nu șcicia ce să facă, să le plătěscă ori nu.

— Nu-i prea mult — ii dau ei — că-i greu de trecut.

Pe când se negoțiau ei, iacă soseșce un om la apă c'o găină pe mână.

— Da ce-i — intrebă omul — cât îți cer ómenii ceia, ca să te trecă?

— Imi cer cam mult — grăi Bucurel mișcat și mähnit.

— Nu le da nimică, dă-mi mie mai bine jumětate de corónă și eu te-oi trece ca pe uscat. Oi țině căruța cu uměrul, mergěnd pe jos, ca să nu se rěstórne. Bine-i, ori ba?

— Las' să fie, intră dec' așa in apă.

Omul aruncă găina in căruță.

— Mână — ȕice el apěsat — mână cât ce poți de tare și să nu lași să steie calul in mijlocul apei, c'apoi e reu... iară vitele, dați-le inainte să mērgă...

Ele trec cu mare greu și Cuță și Truță scapă cu vieța, acest din urmă mai mort de frică.

Lor le urmă și căruța, dar ce să veđi! tocmai la mijlocul apei se opreșce calul nărāvatic.

— E reu — strigă omul inspăiměntat — s'a desface căruța... s'a rěsturná... și roșile s'or duce naibei...

— Bucurel invineți... vai... că-i gata cu mine, tu Lină... neamuriie ți s'or bucurá... Dómne scapă-me cu vieță... s'o mai vėd odată... par că mi-ar păré reu să părăsesc lumea... ea m'a aștéptă... mirésa... ha... ce mai ȕici bade?... e reu, n'om mai scápá?

— Strigă să vie inapoi Cuță și celalalt — i dá omul — degrabă, că nu-i bine... ne cufundăm...

Bucurel face cu mâna: — Veniți incóce, iute, că se desfac roșile și totul... intrați in apă...

Cuță intră, Truță se codeșce, inse n'are ce face, intră și el șiretul. Unul prinde calul de căpestru, altul ține căruța.

— Mână inainte — strigă ei.

— Ge... e... e — strigă Bucurel din căruță, bătěnd in cal.

— Ge... e... e... inainte — i dá Cuță — să fii al meu, ț-aș numărá tóte cóstele cu biciul... ești vielén, da ț-aș da eu... ț-ar remăné puțini dinți in gură... hai!... hai!... inainte...

Calul sė repeđi de-odată și cât ai bate in palme, ajunse la mal cu căruță cu tot...

— Iată, c'am ajuns — ȕic ei rěsullănd mai din ușor — degrabă te mai póte găsi mórtea.

— Da găina mea óre unde-i? — intrebă omul uitându-se in fundul căruții, nu s'a 'necat ulitura!

— Nu — răspunde Bucurel suguind — nu s'o 'necat, iac' aicca-i... biéta găină, trebue să-i stupim și ei in sin, ca să-i mai trecă de spaimă...

Ei voioși plēcă mai departe, că așa eră vorba, ca pe la amurg să ajungă acasă. Merg ce merg și iacă dau și 'n sat.

Lui Bucurel incede a i se bate inima, el ar fi voit să vėdă pe Lina cât mai degrabă.

— Vai dorule, vai că multe gânduri imi mai faci!

— Fă-me Dómne — ȕise el rugându-se in inima sa — o florícică in grădinuța ei, vėntul să nu me bată, sórele să nu me ardă și nime să nu me vėdă, numai eu pe Lina și ea pe mine... fă-me o fântână cu apă bună, să vie hojma să bé, să vėdă ce miere dulce-i dragostea, ce i-o păstrez, că gustănd ar tot gustă-o... fă-me in urmă un holubaș, să sbor prin casă la dēnsa, să aud cuvintele celor ce grăesc reu de mine și să vėd din care parte bate vėntul mai aspru. Când m'ar v dé mândra mea așa de ingrigit, m'ar stringe in brațele ei, de mi-ar ride inima... me lėgăn in visuri aurii, dară tare me tem să nu me deie jos din lėgăn cei cu limba lungă, ascuțită...

Apoi, uitându-se intr'o grădină peste gard, ȕice:

— Cum e și tótna asta: vėntul bate rece, florile pe ce merge se uscă ca lėsa și 'nghiață, câmpul își pierde verděța sa, veselía lui se stinge... prin inimă trec gânduri seci... vai aș vré s'o vėd... pe dēnsa... să-i grăesc numai vorbe bune... mândră-i pénă norocul... pe el nu-l are tot omul... se face lungă cale până la dēnsul și abiá mai pe urmă se alege, cine-l are...

El ținea codoriștea 'n mână. Doue mușce incurcate se pun pe dēnsa...

— Eu credeam, că numai intre ómeni is neințelegeri, da încă și pe voi ve incurcă dracu!... jos cu voi!... la naiba...

Lăsat in sėma gândurilor, trece el inainte pe drumul ce duce printre căsi și numai ce veđi că vine!...

— Cine!? — Erá ea.

— Tu Lină, da unde mergi? — intrebă Bucurel, tresărind ca din vis.

— M'am pornit...

— In cotro?...

— Iac' așa...

— In cotro?...

— Am auđit că apa-i mare și me temeam...

— Nu, am trecut bine, ia calu nu se prea urniá din loc, par c'anume, dară pe urmă a eșit și el la mal... Cuță, n'auđi Cuță?... mânăți vitele acasă și spu-neți tatiu că vin amuș... că-s in urmă..., dar stăi șargule! stăi...

Șargul stă, n'a trebuit să-i mai spue de tri-ori. Ce gândiá și el, nu pot șci, destul atăta, că mai bucu-ros stă decăt mergea și mai ales când auđiá vorbind ii plăcea să tragă cu urechea și s'asculte, ca și când ar pricepe și el ceva.

— Dela apă 'ncóce — urmă Bucurel — am mănecat cu uritul dintr'un blid, că el unde se așeđă, intunecă un colț de lume și de țeră... ochii și sprėncenele tale imi prinseră a-mi sēcá inimióra... dar când

mi-o venit dor de tine, mi s'a făcut delul șes și luncă; iar când mi-am adus aminte de cei ce te smomesc, ca să nu mergi după mine, deu, așa tot diceam, drace, ie dușmanii mei, fă-ți unde va grădină cu ei, include-ți ulițele cu ei, fă-ți curte... ară câmpurile, ca să-mi dee pace... că nu mai pot gândi atâta, mi se infierbintă capul... me părăsesc mințile... mai pe urmă gândiam ș-așa: sfădescă-se cât or vré... ocărăscă-me... macine ca făina prin móră... noi nu ne-om mai lăsă de-olaltă... eu după tine aș plânge și și nópte... un isvor întreg... și ț-aș dice... vină mândră și bé... hojma... doru-i dor și n'am ce face... fără tine n'aș avé nici odată pace... ș-amú aș vré să știu, ce mai țic neamurile tale, așa-i că ei tot ar vré să nu se alégă nimicică din tréba nóstră?...

— Da — dice ea zimbînd cu niște ochișori, par c'ar vré să-l sórbe...

— Și tu ce țici, vrei póte să o ascultî pe Zoe?..

— Eu ce țic?... las ț-o-i spune după nuntă... și se cam mai duce riđend...

Vr'o câteva țile înainte de nuntă, Lina eră câtse póte de neimpăcată. Nu-i eră indemănă nici decum, vėđend că din tot satul numai uncheșii și mătușele nu-s mulțămite cu mirele ei. In amurgul sėrii, cu cât nóptea își întindea aripele peste fața pămėntului, cu atâta eră și ea mai neliniștită in sufletul ei. Par că nu-i ajungea ceva. Sta posomorită in grădină, răđemată ca o nălucă de un pom crăcos, cu capul ascuns intre crengi.

— Că Tudor e frate cu tată-meu, asta-i drept — i dă ea scărbită — dară ce folos! el din procese nu mai ese cât e lumea. In tótă țiua e pe la judecătórii, calcă pragurile lor și jură strimb, chiar și pentru cinci lei! Pe un om ca acela cine să-l asculte! De unde să știu eu, că-mi priesce bine, decă n'are cinste, nici cuvėnt de omenie, decă pórtă procese cu fratele seu luni și ani întregi!... Niță! nici el nu-i mai bun, cá ie zălóge: sumane, tulpane și ori-ce straiete pănă și de la femei, decă trec prin pomėtul lui și 'ntind mána după un pădureț, ș-apoi dóră el e cel ce pórtă proces cu Tudor, care-i tot de un sánge cu dėnsul. El încă e și bălăuș, se începe la harță și se incaeră la bătaie cu toți ómenii și eu să-l ascult! nici odată pe lume. El n'are omenie, nu l'oi ascultă... Mitrea se duce de cumpěră cu „ciga-miga“ averile ómenilor ce le vėnd domnii cei mari la licitație. Ómenii vėđ, intr'a cui mání intră avericica lor și-s foc pe dėnsul... Mandachi e om șiret din cale-afară, nu-i stau nici ochii bine in cap, de-a dracului și afurisit ce-i, gura-i umblă ca o meliță stricată, nu ese nici un cuvėnt bun din ea. Zoes'a măritat după un Rus, care scurmă hojma, iară după Bucurel, imi dă sfat să nu me duc, pentru că-i moldovan... Nuța, mătușa-mea cea bėtrână, umblă cu fățarie, face, dar strică pe ascuns. E mălă blândă, dar sgărie reu. Ride cu dinții ei cei răriți ca grebla și te mușcă adănc. Nu sémėnă a bine fața ei cea sbărilită ca o stăncă scobită de pėraie; așa-i de rea, încat și ierba pămėntului se usucă pe unde calcă, și eu s'ascult de așa o reutate de femee!?

Astfel sta ea și gândia când una când alta, tot despre slăbiciunile cele multe și felurite omeneșci. Apoi privia cu mare dragoste la limpedea lună resărind de după pădure.

(Va urmá.)

L. V. PAȘCAN. *Oulese de.*

Poesii populare.

Din comuna Sind cott. Turda-Arieș.

a făgădău sub cetate,
Bea o soră cu un frate,
— Să trăești soruța mea!
— Mult-am frate, dar n'oi bé,
— Dar de ce, soruța mea?
— Io de când m'am măritat,
N'am beut nici n'am máncaț,
Făr' am plâns ș-am suspinat,
Că tu frate că m'ai dat,
Tot in satul laudat,
După omul blăstemat;
Nu me bate, cum se bate,
C'are-un corbaci cu trei crengi,
Și pe unde me plesneșce,
Sângele me năpădeșce
Și pe gură și pe nas,
Trag frate destul necas.
— Lasă soră, lasă dragă,
C'a veni țergu amuș,
Și io la țerg duce-m'oi,
Io nimic n'oi țergui,
Numai corbaci cu trei crengi,
Și io la voi duce-m'oiu,
Și io așa l'oi plesni,
De sângele l'a porni.

Dar ea-atunci din graiu grăi:

— Lasă frate, lasă dragă,
Cum am tras, așa-oi mai trage,
Că tu așa li-i plesni,
De odată a și murf,
Copiii mi-or remáné,
Duce-i-i la tine frate,
Tu frate la tin' i-i duce,
Odată, de a doua óră,
Când a fi a treia óră,
I-i scóte pe ușa-afară,
Ș-or fi de rușine iară.

Alo! mică păserea,
Ce-ai cotate la casa mea?
— Io nu-s mică păserea,
Că io-s sol dela badea.
— Spune tu badiții așa,
Că de-a veni-acum pe post,
M'a găsi pe cum a fost,
De-a veni colo la vėră,
M'a găsi la cāmp afară,
De-a veni colo la tómnă,
M'a găsi uscată póma.

Colo 'n dealu după deal,
Creșce doue crengi de nuc,
Da 'n verdețul nucului,
Cāntă puiu cucului,
Mai in jos pe crengurele,
Cāntă doue păserele,
Da ele nu-s păserele,
C'acele-s mândrele mele,
Mai in jos, la răđecină,
Cāntă-o pasere bėtrână,
Da aia nu-i păserea,
Că aia-i măcuța mea.

VASILIU MICUȘAN.

Instalarea In. Pr. SSale mitropolitului dr. Victor Mihályi.

În momentele aceste ochii națiunii sînt ficsați asupra Blașului, unde mâne duminică la 11²⁶ maiu se va îndeplini solemnul act al introducerii în scaunul arhiepiscopesc și mitropolitan al nou alesului și denumitului arhipăstor de toți iubit și stimat.

In. Pr. SSa dr. Victor Mihályi, luându-și remas bun de la frunțașii diecesei Lugoșului, unde a petrecut cea mai frumoasă parte a vieții sale, a plecat din Lugoș eri vineri. Séra la 8^{1/2}, a fost intimpinat la gara din Timișóra de românii de acolo; asemenea și la Arad.

De acolo, ađi sâmbătă, pe linia Mureșului spre Teiuș, conform programei, avea să fie salutat aprópe la tóte stațiunile. La Lipova își iau adio bânătenii, la Deva îl salută ardelenii; la Vinul-de-jos, archidieceșanii prin protopopul Sebeșului cu preoții și poporul; la Alba-Iulia, protopopul de acolo; la Teiuș protopopul Aiudului.

Aici se întelneșce cu episcopul Pavel; tot aici îl salută deputațiunea din Marămureș și mulțimea de preoți și mireni din diecesa Gherlei și a Orăđii-mari. Iar din Blaș îl așteptă o mare deputațiune, în numele căreia are să vorbescă dl dr. Augustin Bunea.

Intrarea în Blaș, după mieđăđi la 2 și 35 minute, are să fie splendidă; publicul va formă un spalier impositant și fie cine va ține în mână un ram verde. La gară va ține cuvântarea directorul Muntean, după care urméză intrarea prin stradele și casele pavoasate și inzestrate cu crengi verđi, prin bubuitul salvelor de tréscuri.

Vor fi doue arcuiri triumfale. La cel dintéiu va fi salutat de reprezentantul opidului Blaș; la al doile, o fetiđă din internatul Vancean, îmbrăcată în alb, i va presintă un buchet de flori naturale.

Séra la orele 8 conduct de facile, care va percurge strada principală și până la castelul mitropolitan. Aici în numele clerului are să vorbescă profesorul gimnasial Aron Deac, iar în numele mirenilor dl dr. Alexandru Pop. Tot cu asta ocașiune corul va cîntă un imn ocașional și alte cîntări compuse anume.

Duminică dimineța la orele 4 musica va cîntă reveille pe strade.

La orele 9 va incepe serviciul divin în catedrală. Când In. Pr. SSa va îmbrăcă paliul mitropolitan, vor sună tréscurile. Tot astfel când se vor face amintirile indatinat.

La actul intronisării St. Scaun Apostolic va fi represintat prin Esc. Sa episcopul Mihail Pavel, care va predă paliul; iar guvernul prin consilierul dela ministeriul de culte dl George Szathmáry, originar din Deva.

După serviciul divin va urmă primirea deputațiunilor de felicitare, după care In. Pr. SSa va da un prând mare.

Séra va fi concert, sub conducerea dlui Iacob Mureșan.

Apoi va urmă balul.

În ăilele următóre vor fi și alte serbări. Societa-tea de lectură a teologilor va ține o ședință festivă; internatul Vancean de băeși va da o serată musicală declamatorică; iar internatul Vancean de fetițe va arangia o primire festivă.

Musică bisericescă în Egiptul-vechiu.

Miracolósa țéră a evului vechiu, Egiptul, a fost odinióră o țéră mare și independentă, acuma face parte din domnia turcescă.

Egiptul-vechiu, pe timpul domnirii faraonilor, a avut șapte milióne de locuitori; ba sub Herode nume-rul locuitorilor s'a urcat la opt milióne.

Acésta mare massă de popor acuma se compune din fellahi, bediuni și turci. Adevérata rasă egipténă vechiă se represintă prin tribul copta.

Religiunea acestora e monotheismul creștin. Preo-tul lor cel mai innalt este patriarcul din Alecsandria.

Ilustrațiunea din nr. acesta, după tabloul lui A. Calbet, infățișeză interiorul bisericei tribului beduin, unde femei beduine esecutéză musica ce insoțeșce ser-viciul divin.

LITERATURĂ ȘI ARTE.

Academia Română. Vinerea trecută Academia Română a ținut ședință publică. Cu asta ocașiune dl V. A. Urechia a citit documente „despre vechile hotare ale Bucureșilor“.

Premiile Academiei Române. Pentru sesiunea generală din 1896 Academia Română publică următó-rele concursuri: 1, Premii pentru cărți publicate: *Premiul Năsturel-Herescu*, din seria B, de 4.000 lei, se va decerne unei cărți scrisă în limba română, cu conținut de ori ce natură, care se va judecă mai meritorie printre cele publicate de la 1 iauuarie până la 31 decembre 1895. Terminul depunerii la cancelăria Academiei, în 12 esemplare, a cărților propuse, va fi până la 31 decembre 1895. — *Premiul Statului Lazăr*, de 5.000 lei, pentru o carte scrisă în limba română, cu conținut ști-intific, care se va judecă mai meritorie printre cele pub-licate de la 1 ianuarie 1894 până la 31 decembre 1895 séu celei mai importante invențiuni știintifice făcută de la 1 ianuarie 1894 până la 31 decembre 1895. Termi-nul presintării 31 decembre 1895. — *Premiul Adama-chi*, de 5000 lei, unei cărți scrisă în limba română, cu cuprins moral de ori ce natură. Terminul presintării, 31 octombre 1895. — 2. Premii pentru lucrări puse la concurs cu subiecte date: *Premiul Alesandru Ioan Cuza*, de 10.000 lei, dimpreună cu procentele acestei sume până la acordarea premiului, celei mai bune lucrări scrisă în limba română asupra următóruului subiect: „Istoria Românilor de la Aurelian până la fundarea principatelor“. Terminul presintării manuscriptelor, 1 septembre 1895. — *Premiul Alesandru Ioan Cuza*, de 6000 lei, celei mai bune lucrări, scrisă în limba rom-mână asupra următóruului subiect: „Psychologia și me-tafisica poporului român după literatura populară“. Terminul presintării manuscriptelor, 1 septembre 1895. — *Premiul Statului Eliade-Radulescu*, de 5000 lei, ce-lei mai bune lucrări în limba română asupra următó-

rului subiect: „Botanica populară română din punct de vedere al credințelor, datinelor și literaturii populare, avându-se în vedere adunarea cât se poate mai bogată a materialului“. Terminul, 1 septembrie 1895.

Carte pentru preoți. Sub titlul „Preotul ca ministru al sacramentului penitenței“ a eșit la Gherla o lucrare nouă a pseudonimului Arghirobarbul, despre care o notiță ce primim scrie cu multă căldură. Se poate. Ceea ce șcim sigur, este că titlul s'ar fi putut scrie mai românește.

Ateneul Român. A apărut No. 4 (A II) din „Ateneul Român“ cu următorul sumar: V. A. Urechia, Românii în secolul XVII; Ciru Economu, Răsbunarea lui Anastase; Duiliu Zamfirescu, E mort poetul; Cătră Dona Maria (poesie); N. Xenopol, Psihologia mulțimei; T. Ezneanu, Cine-i de vină? (poesie); Aug. Demetrescu, Lord Macaulay; Al. G. Djuvara, Lupta naționalităților: Românii și ungurii; T. G. Djuvara, Bibliografia cestiuanei naționale; St. C. Hepites, Buletin meteorologic.

Diaristic. «Telegraful Român» din Sibiu, în urma deciziunii sinodului trecut, începând din 1 iulie va eși odată pe săptămână „Chiamarea „Telegrafului Român“ ca organ al bisericii, ăce raportul, nu pôte fi de conducător în politica militantă, ci are numai datoria ca și pe teren politic să apere interesele bisericii față de ori și cine în sus și în jos. Astă chiamare forțe bine și-o pôte implini și ca ăiar săptămânal și fiind redactat cum se cade, de vreme ce nu politica va fi partea principală a programei lui, ci biserica și școla, se va puté și impune comunelor bisericășci“. Dl Silvestru Moldovan, redactorul de pân' acum al numitului ăiar, ș-a dat dimisiunea. Acum „Telegraful Român“ apare sub redacțiunea interimală a dlui dr. Nicolau Olariu.

TEATRU ȘI MUSICĂ.

Șciri teatrale și musicale. Carmen Sylva a dat celebrului pianist Reisenauer, care a debutat de curând la Bucureși, portretul cu iscălitura sa. — *Dl Lubici*, cunoscutul compozitor musical din Bucureși, a dat la lumină o „Polonesă“. — *Dl Teodor Burada*, profesor la conservatorul din Iași, va espune la esopșiția din Moravia mai multe instrumente musicale ce întrebunțeză românii de acolo.

Concert la Dobra. Corul bărbătesc al bisericii gr. or. române din Deva a arangiat în duminica trecută concert la Dobra. Programa: 1, „Marșul cântăreșilor“ de C. G. Porumbescu; 2, „Cântec de séră“, de G. Dima; 3, „Uite, mamă“, de G. Dima; 4, „Coróna cufundată“, de H. Bönicke; 5, „In pădure“, de Tudor de Flondor; 6, „Asta-i mândra“, de N. Popovici; 7, „Serenadă“, de Marchner; 8, „Cucuruz“, de W. Hummel; 9, „Musicantii din Praga“, de F. Krause și 10, „Momente dulci“ de N. Popovici. President dl Aug. A. Nicóra, cassar dl Nic Herbay, secretar dl I. Tulburean, controlor dl Ar. Muntean, membri în comitet dnii I. Sirb, G. Oprean, L. Criste, P. Hadan, I. Olariu, I. Țig. După concert a urmat bal.

Concert în Sibiu. Reuniunea română de musică din Sibiu a dat joi la 11/23 maiu un concert, sub conducerea dlui G. Dima. Programul a fost următorul: 1, „Psalmul 42“, pentru soli, cor micșt și orchestră de F. Mendelssohn-Bartholdy. 2, „Patru cântece populare“. întocmite pentru cor micșt de G. Dima. a) Cucule cu

pênă sură.“ b) „Mândruliță de demult“. c) Sub ferestra mândrei mele“. d) „Légân verde de mătasă“. (Colindă.) 3, „Dor de primăveră“. (Frühlingsfantasie), piesă de concert pentru solo-quartet, (sopran, alt, tenor și bass) piano și orchestră de N. W. Gade. 4, „Trei cântece populare slovăceșci“, întocmite pentru cor micșt de G. Dima. a) „Nu m'ar stingé dorul“; b) „Anica“; c) „Că-răușul“. 5, „Hora“, piesă de concert pentru cor micșt și orchestră de G. Dima.

Producțiune cu școlarii în Petroseni. Invetătorul George Șandru din Petrila a dat la Petroseni, în ăiua de St. George, o producțiune cu școlarii sei. S'au cântat mai multe cântece, apoi s'a jucat „Imbrăășșarea meseriilor“ piesă localisată de G. S.; s'au declamat poesii și s'a recitat un dialog.

BISERICĂ ȘI ȘCOLĂ.

Congresul național-bisericesc din Sibiu s'a deschis duminică la 7/19 maiu, presidat de Esc. Sa arhiepiscopul și mitropolitul Miron Romanul, însoăit de Pr. SS. episcopi Ioan Meșian și Nicolae Popea. În cuvântul seu de deschidere, Esc. Sa mitropolitul a ăis că amânarea congresului s'a făcut din considerațiuni politice; totodată a rugat pe membrii congresului ca în discuțiuni să evite chiar și umbra unei ingerințe în afaceri strins politice, ca nu cumva în fața curentelor nefavorabile, prin vr'o abatere să se dea motiv la acusa că ei ar voi să se servescă de biserică drept teren pentru acțiuni politice. În ședința a doua s'au verificat următorii deputați: din arhidiocesa Sibiu: dr. Ilarion Pușcariu, Nicolae Ivan, Ioan Papiu, Avram Păcurariu, Vasiliu Damian, Zacharia Boiu, și Dimitrie Coltofean din cler, Parteniu Cosma, dr. Ioan Mișu, Ambrosiu Bărsan, Victor Tordășan, Petru Pipoș, Simeon Damian, dr. Vasile Preda, dr. Nicolau Olariu, dr. Emilian Popescu, George Dima, Valeriu Bologa, Ioan Lengeru, Ioan cav. de Pușcariu și Ioan Turcu mireni; din diecesa Aradului Vasile Mangra, George Popovici, Constantin Gurban, Voicu Hamsea, Augustin Hamsea, dr. Traian Putici, Iosif Goldiș, Petru Sucișu, Ignatiu Pop din cler, George Feier, dr. Constantin Groza, Paul Rotariu, dr. Emil Babeș, Vincențiu Babeș, Mihail Velici, Vasile Paguba, Petru Truța, Aureliu Sucișu, Nicolae Zigre, Ioan Pop, dr. Ioan Buna, Paul Pop, dr. George Popa mireni; din diecesa Caransebeșului, dr. Trăian Bădescu, Andrei Ghidiu, Alesandru Popovici, Mihail Popovici din cler; dr. Alesandru Mocsonyi, Ioan Ionaș, Trăian Barzu, dr. Nicolae Popovici, Coriolan Bredicean, Petru Corcan, Ilie Trăilă, Ioan E. Țeran, Ioan Popovici, Patriciu Dragalina, Ilie Curescu, dr. Ioan Popovici, Iosif Bălan. Constatându-se că sânt 62 de deputați verificați, congresul s'a constituit, apoi s'au ales comisuniile. În ședința a treia s'au verificat deputații, Matei Voilean din arhidiocesa; Zeno Mocsonyi, dr. Eug. Mocsonyi, dr. I. Oprea, Ioan Budințan, dr. I. Manguica, George Popovici, Sebastian Olariu, Ioan Pincișu, Trifon Miclea și Adam Filip din diecesa Caransebeșului. Joi s'a celebrat docsologie festivă. căci acuma se implinesc 25 de ani de la inaugurarea constituționalismului în biserica gr. or. română.

Șciri școlare. Dna Aurelia Pipoș n. Roșescu, vėduva fostului director al „Gazetei Bucovinei“ Pompiliu Pipoș, a fost numită suplinitóre la școla centrală din Craiova. — *Dl Antoniu Csigi*, profesor interimal la gimnasiul din Beinș, a obținut ăilele aceste la univer-

sitatea din Budapesta diploma de profesor. — *Dl Elie Cristea*, absolvent de teologie și filosofie, la 18 maiu a fost promovată de universitatea din Budapesta la gradul de doctor în filologia modernă. — *Dl Teodor Șimon*, absolvent al Academiei de desen și pictură din Budapesta, a obținut diplomă de profesor de gimnastică.

Sinodul României. Sfântul Sinod va avea să discute în actuala sesiune de maiu asupra următoarelor chestiuni importante: I. Punerea în concordanță a legii civile cu canoanele bisericești în privința căsătoriei. II. Programul învățământului religios în școlile primare și secundare. III. Chestia jurământului preoților.

Institutul Otteteleşanu. Cu începutul viitorului an școlar 1895—96 se vor primi cinci-spre-dece fete în institutul fundat de Ioan Otteteleşanu și înființat de Academia Română, la Măgurele lângă București, cărora li se va da o creștere casnică și instrucțiunea cuvenită unei mame de familie, fără pretențiuni séu lux. Cursul va fi de 5 ani, în timpul cărora elevele vor avea totă întreținerea în institut. Sunt admise copile pe deplin sănatoase, cari au trecut de 11 ani, dar n'au implinit încă 14 ani, au pregătirea ce se dă în școlile primare din România și sunt născute din părinți români săraci. Părinții aspiranților ori reprezentanții legali au să trimită cererile până la 1 august an. c. la Academia Română.

Invățătorii din despărțământul Seliște. Reuniunea învățătorilor români gr. or. din despărțământul Seliște lângă Sibiiu va ține adunarea sa generală mâne duminică la 14|26 maiu, sub presidiul dlui protopresbiter dr. N. Maier, secretar dl A. Gogonea. Doi învățători, dnii Ioan Chipară și Mihail Stoica vor ține lecțiuni practice.

CE ENOU?

Hymen. *Dl Michail Pavel*, mare proprietar în Slatina din Marămuș, la 10|22 maiu s'a fidanțat cu dșora Elena Boiț, fiica dlui avocat și mare proprietar Constantin Boiț din Beiuș. — *Dl dr. Emilian Popescu*, profesor s'a fidanțat cu dșora Gizela Truța în Vârșeț. — *Dl Dumitru C. Constantin* și dșora Maria V. Grădinar, s'au cununat în duminica trecută la Brașov. — *Dl George Ursu*, notar cercual în Ohaba, s'a logodit cu dșora Hermina Morariu în Vad. — *Dl Teodor Nicolau*, profesor în Brăila, s'a logodit cu dșora Alesandrina Christu din Brașov. — *Dl Atanasiu Lipovan*, învățător în Toracul-mic, în duminica trecută s'a cununat cu dșora Paraschiva Iancuț tot de acolo.

Asociațiunea transilvană. Despărțământul Seliște se va întruni în adunare generală în Seliște la 9 iunie n., sub presidiul diui Liviu Lemény, secretar dl Romul Simu.

Bene-Merenti. S'a acordat medalia Bene-Merenti cl. I: *Dlui dr. Toma Ionescu*, profesor la facultatea de medicină din București, pentru publicațiunile și lucrările sale științifice; *dlui dr. N. Manolescu*, profesor la facultatea de medicină din București, pentru publicațiunile și lucrările sale științifice; *dlui Mihail Poliso-Mieșunești* pentru scrierile sale literare; *dșorei Maria Assan* pentru meritele sale artistice. S'a acordat aceeaș medalie, cl. II: *Dlui P. S. Alesandrescu*, artist, pentru meritele sale artistice.

De ale politice. *Contele Kálnoky*, ministrul de externe al Austro-Ungariei, ș-a dat dimisiunea, care a

și fost primită prin un autograf foarte recunoscător al monarcului. — *Contele Goluchovsky*, anul trecut ministru-plenipotențiar la București, a fost numit în locul contelui Kálnoky. Se țice, că regele Carol a adresat o lungă telegramă de felicitare dlui Goluchovsky, noul cancelar, invitându-l în acelaș timp să-i facă o vizită de vără la castelul Peleş. — *Casa magnaților* a primit cu majoritate de un vot, al președintelui, proiectul de lege privitor la liberul exercițiu al religiei și la recepțiunea ovreilor. A respins înse în acela ș-l relativ la interconfesionalitate, în acesta ș-l care permitea trecerea la religiuca ovrească. — *Dieta* va ține ședința din urmă la 29 l. c. apoi se va amână până la toamnă; tot atunci se vor trimite de nou la casa magnaților ambele proiecte de legi politico-bisericești. — *Delegațiunile* s'au convocat pe 8 iunie; dieta a ales în delegațiune dintre români pe dl George Szerb, casa magnaților pe dl Iosif Gall.

Serviciul de navigațiune al României. Nici unul din statele riverane de la sorgintea Dunărei și până la Marea-Negră, nu ocupă pe marea arteră a Europei o pozițiune atât de importantă, din toate punctele de vedere, ca România. În timpul din urmă, statul român, la inițiativa luată de regia monopolurilor sub direcțiunea dlui Grigore Manu, a pus un pas mare pe calea emancipării în ceea ce priveșce serviciul de navigațiune. Acum regia română își exploatează produsele pe cale fluvială cu propriile ei bastimente, ea are șantiere destul de complete pentru a-și construi singură mijlocele de transport pe apă; are un ore-care numer de vapore și de șlepuri, pôte deservi unele părți ale Dunărei de jos și este pe cale de a începe și un serviciu maritim, care va fi urmarea liniei internaționale ce se va deschide în curând prin augurarea marelui pod peste Dunăre și a liniei București-Constanța.

Advocați noi. *Dl dr. Ioan Nedelcu*, nou avocat român, ș-a deschis cancelăria în Oravița-montană. — *Dl dr. Vasiliu Romoșan* a făcut la Tergul-Mureșului censură de avocat.

Maialuri. *La Reșinari* Reuniunea pompierilor a arangiat joi la 11|23 maiu maial în Dumbrava-mică. — *La Seliște* lângă Sibiiu tot joi a dat reuniunea pompierilor voluntari o petrecere de vără în locul numit Mailat.

Necrológe. *Elisabeta Cornea* n. Ghergari, soția preotului gr. or. Simeon Cornea din Repsig, comitatului Aradului, a încetat din viață la 7|19 maiu, în etate de 65 ani, lăsând în doliu mulți consăngeni. — *Mihail Giurgiu*, preot gr. or. în Jebel, a murit la 5 maiu, trăind 34 ani. — *George Orosz*, paroc gr. c. în Nădlac, a repausat la 15 maiu; a fost de 64 ani. — *Ioan Lazarescu*, preot gr. or. în Gruin, s'a stins din viață la 13 maiu, în etate de 59 ani. — *Aurel Oprea*, absolvent al gimnasiului din Brașov, a repausat la 12 maiu în Chisindia. — *George Poeriu*, proprietar în Făgăraș, a murit la 17 maiu, fiind de 58 ani.

OGLINDA LUMEI.

Cum postesc muscalii? Rusia, țera Muscalilor, e cunoscută astăzi între cele mai religioase țeri, de orece acolo atât poporul de rând, cât și toate persoanele de distincțiune țin cu sfințenie la prescripțiunile religiei lor. Acesta se pôte vedé și din modul cum țin ei posturile. În Petersburg în timpul postului se vinde carnea cu prețuri foarte mari, dar nici așa nu se prea pôte cum-

pără, așa că vrând nevrând trebuie să postescă chiar și aceia a căror conștiință poate că i-ar iertă să mănânce și de dulce. Timp de șese săptămâni, cât ține postul, poporul nu mănâncă, decât pâne, ridichi, cephă, varză și ceaiu. Din când in când mai ia și câte puțin pește. Militarii, cu totă slujba lor cea grea, sunt siliți să postescă și ei ca ceilalți. Modul acesta de viață pe mulți îi slăbește tare, iar bólele de stomac se inmulțesc peste măsură, mai ales fiind că clima cea rece a Rusiei reclamă o hrană bună și nu e nici decum potrivită cu postul. E mare raritate, decât in Rusia nu ține cineva posturile. Chiar și așa numiții „liberi cugețatori“ țin, decât nu mai mult, dar cel puțin prima și ultima săptămână a postului. Causa este și faptul, că in Rusia puterea Statului nu numai că nu lucrăză in contra religiozității creștinilor, cum se întâmplă aiurea, dar din contră ea ănsă-și ingrigeșce de respectarea ei. Așă de esemplu, ori ce funcționar de stat din Rusia, pentru ca să pótă intră in slujbă, trebuie să dovedescă cu act oficios, că cel puțin odată pe an s'a spovedit. Apoi in săptămânile de post nu este permis să cânte nicăiri musica, teatrele sânt inchise, concertele sânt oprite. E de prisos a mai spune, că după un post atât de strașnic, pentru poporul Rusiei, Crăciunul și mai ales Pașcile sânt sərbătorite in mod mai festiv, ca la alte neamuri. In sâmbăta Pașcilor pe la miezul nopții incede a viață nouă. Multe case se iluminăză, pe stradele orașelor circulă mii și mii de ómeni, iar de pe coperișele edificțiilor falfăe stéguri in semn de bucurie. Când credincioșii lihniți de fόμε, se reintorc de la biserică, își găsesec mesele incărcate in mod așă de bogat, cum rar se mai întâmplă in cursul anului.

Diaristica japoneză. Răsboiul recent dintre China și Japonia a făcut să se constate in totă lumea admirabile progrese, ce le-a făcut Japonia, de când și-a in-sușit cultura europénă. Dovédă in privința acesta este și literatura diaristică a Japoniei. In 1868 nu se află in Japonia nici un diar adevărat, pe când astăzi numai in Tokio se tipăresc 400 de diare și 300 de reviste japoneze. Acesta o constată Motoyoti-Scizo, unul din cei mai poporali poeți și scriitori japonezi.

Poșta redacțiunei.

Dlui R. D. Rosetti. Mulțumiri pentru surprinderea plăcută. *Sibiú.* Nu putem întrebuiță ghicitórea de șac, căci n'avem loc.

Dșórei R. I. in Or. rom. Abonamentul cu suma trimisă e plătit până 'n 1 iulie an. c.

Dlui D. Teleor. Ai primit scrisórea nóstră?

Beatrice. De mult așteptăm. N'aveți nimica pentru noi? Ori nu mai voiți să lucrați?

Beins. Mulțamită pentru informațiunea promptă.

Călinđarul săptămânei.

Duminea S. S. Părinți, Ev. dela Ioan, c. 17, gl. 6, a inv. 10.			
Điua sept.	Călinđarul vechiu	Călinđ. nou	Sórele.
Duminecă	14 Mart. Isidor	26 Bede	337 7 48
Luni	15 Par. Pachomei	27 Teodor	335 7 49
Mărți	16 Cuv. Teodor	28 Wilhelm	334 7 50
Mercuri	17 SS. Ap. Andronic	29 Maximilian	333 7 52
Joi	18 Mart. Teodot	30 Ferdinand	332 7 53
Vineri	19 S. Mart. Patriche	31 Petronella	331 7 54
Sâmbăta	20 Mart. Talaleu	1 Juniu Grati	331 7 55

Proprietar, redactor respundător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu TIPARUL LUI IOSIF LĂNG IN ORADEA-MARE.

UMOR și SATIRĂ.

Epigramă

Unui profesor de musică.

Prea des cântă fetei de o vreme:

Mi, re;

Și s'a deprins fata să-l cheme:

Mire.

Intr'un cupeu de tren mai șede, afară de mătușă cu nepótă-sa și un domn.

Mătușă (după ce trenul trecuse prin mai multe tuneluri.) Copila mea, acuma vine tunelul cel mare, vino de șeđi lângă mine.

Nepóta. — Oh nu, mătușică dragă, încă un tunel și sânt logodită!

Servitórea. — Iată pantalonii pe cari i-a reparat croitorul. Eră și o batistă in busunar.

Stăpânul. — Bine, dar cine i-a făcut nodul?

Servitórea. — Croitorul, ca să nu uitați că-i datorați doi lei.

Strěinul (la munți.) — Așă dară mâne la 4 dimineța ne scoli, ai înțeles?

Gazda (proprietarul unui mic otel.) Nu-i nevoie. Mâne dis de dimineța servitorul adună cu trimbița vitele și prin urmare o să ve sculați și o să ieșiți și dvóstre.

Unchiul pe patul de mórte. — Am făcut adinea-uri testamentul, dragă nepóte. Șciu bine că tu nu ții la religie.

Nepotul interpretându-l. — Din contră dragă unchiule, ții fórte bine.

Unchiul. — Da? Atunci o să fii mulțumit aflând ca am lăsat totă averea mea mănăstirei Cernic!

Nevinováția la țéră. Soldatul (in timpul manevrelor) — Drăguță, n'ai vėđut inimicul?

Ea (cu mândrie.) — Nu... cu mine toți s'au purtat prieteneșce!

La esamenul de bacalaureat: — Ce poți să-mi spui despre Socrat, domnul meu?

— Slavă domnului, numai bine.

— Iată a patra óră de când tot vii la mine in tutungerie, đicea o tutungeriță tineră unui student, și nu-mi vorbești nici odată de banii ce-mi datorești!...

— O! dómná... Când te vėd, uit tot.

Inspeție la casarmă. — Cum súnțeți mulțumiți cu mănecarea?

— Trăiți, dle general, bine.

— Cu porțiile de carne cum merge? Nu primesc unii mai mari și alții mai mici?

— Nu, dle general, toți primesc mici.

Cugetarea unui pãrlit.

Când norocu-și schimbă pasul,
Ajungi de-amanetezi și ciasul.

Monologul unui bețiv căruia i căduse căciula:

— Dēcă te ridic pe tine, cad eu; dēcă cad eu, tu nu me ridici pe mine. Remăni sánětósă!